

3. Гиппиус З. Живые лица. Воспоминания. – Тбилиси, 1991.
4. Есин С. Н. Писатель в теории литературы и проблема самоидентификации // Филологические науки. – 2005. – № 6 – С. 3-12.
5. Зарев П. Стиль и личное мироощущение // Единство и многообразие. Литературно-художественная критика в НБР. – М., 1979.
6. Мелентьев М. М. Мой час и мое время // Встречи с прошлым. Вып. 7. – М.: Советская Россия, 1990. – С. 196-231.
7. Тынянов Ю. Поэтика. История литературы. Кино. – М., 1977.
8. Урманов А. В. Творчество Солженицына. – М., 2001.
9. Философский энциклопедический словарь. – М., 1997.
10. Храпченко М. Б. Творческая индивидуальность писателя и развитие литературы. – М., 1972.
11. <http://az.lib.ru/a/ajhenwalxd>
12. <http://az.lib.ru/h/hodasewich>.

Таймазова Л. Л. Індивідуальність оповідача в мемуарній творі.

У статті зроблена спроба розгляду категорії “творча індивідуальність” як на рівні прояви авторської свідомості, його морально-етичних критеріїв, так і на рівні літературної форми.

Ключові слова: творча індивідуальність, мемуари, літературний портрет.

Taymazova L. L. Personality of the narrator in the memoir novel.

The paper attempts to review the category of “creative personality” at the level of manifestation of the author’s consciousness, its moral and ethical criteria, and at the level of literary form.

Keywords: creative individuality, memoirs, literary portrait.

**Тарнопольський О. Б., Дегтярьова Ю. В.
Дніпропетровський університет економіки та права
імені Альфреда Нобеля (Україна)**

**АВТЕНТИЧНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
У КУРСАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ
У НЕМОВНИХ ВИШАХ**

Стаття аналізує поняття автентичності навчальної діяльності студентів у навчанні іноземної мови для спеціальних цілей у немовних вишах. Встановлюється різниця двох аспектів автентичності у навчанні іноземних мов: автентичності навчальних матеріалів та автентичності навчальної діяльності. Наводяться приклади комунікативних ситуацій та видів навчальної діяльності на заняттях з іноземних мов, які можна вважати автентичними з точки зору професійних потреб майбутніх випускників.

Ключові слова: навчання іноземних мов для професійних цілей, автентичність, навчальна діяльність.

Поняття автентичності є одним з найпоширеніших та найпопулярніших понять сучасної методики навчання іноземних мов для професійних цілей у немовних вишах. Але проблема полягає в тому, що це поняття здебільшого розглядається тільки в одному аспекті – автентичності навчальних матеріалів, які використовуються у навчальному процесі. Стверджується, що для того, щоб ефективно навчати іноземної мови для професійного спілкування навчальні матеріали повинні бути здебільшого автентичними, тобто підготовленими носіями мови для носіїв мови, а не для суто навчальних цілей вивчення мови як іноземної [1; 4]. Якщо не дотримуватися вимоги такої автентичності, тобто якщо навчальні тексти для читання або аудіювання будуть штучними, складеними автором посібника або підручника (особливо якщо він не є носієм мови), то вони не

зможуть вважатися зразками професійного іншомовного мовлення, які заслуговують повної довіри. Тим більше вони не зможуть розглядатися як надійні джерела добору мовного матеріалу для навчання студентів.

Вимога такої автентичності не викликає жодних заперечень і надалі вона розглядатися не буде. Але ця вимога складає лише один з двох аспектів автентичності у методиці навчання іноземних мов для професійних цілей у немовних вишах. Інший аспект значно менш відомий та недостатньо проаналізований у методичній літературі, хоча він є не менш (якщо не більш) важливим для ефективного навчання мови з метою використання її у професійному спілкуванні. Мається на увазі такий аспект автентичності як *автентичність навчальної діяльності студентів*. Метою цієї статті є розгляд саме названого (недостатньо дослідженого) аспекту та деяких практичних наслідків його впровадження у курсах іноземних мов у немовних вишах.

Побудова курсу іноземної мови на основі автентичності навчальної діяльності студентів означає, що *весь навчальний процес в курсі базується на здійсненні студентами професійної комунікації іноземною мовою, і така комунікація відбувається через види навчальної діяльності, які досить точно моделюють автентичну професійну діяльність і професійну комунікацію майбутнього фахівця. Навчальна професійна комунікація повинна точно (автентично) відображати та моделювати ті ситуації професійної комунікації, в яких випускнику українського вишу з найбільшою вірогідністю буде потрібно спілкуватися іноземною мовою, що ним вивчалася.*

Відповідно до такого визначення автентичності навчальної діяльності, практичне впровадження цієї автентичності буде цілком залежати від відібраних для навчального процесу мовленнєвих/комунікативних ситуацій, на основі яких виконуються певні види навчальної діяльності. Добір цих ситуацій передбачає включення до їх списку лише тих, які є найбільш вірогідними з точки зору потреб спілкування саме іноземною мовою для випускника українського вишу, виходячи з його професійної комунікативної позиції та професійних комунікативних ролей [2; 3]. Звичайно, відбір подібних ситуацій, як і відбір тематики для навчання взагалі, може здійснюватися лише на основі консультацій з фахівцями.

В процесі розробки відповідної методики навчання англійської мови для професійного спілкування майбутніх психологів у Дніпропетровському університеті економіки та права ім. Альфреда Нобеля на основі консультацій з фахівцями з кафедри практичної психології нами були відібрані комунікативні ситуації, в яких практичний психолог з найбільшою вірогідністю буде відчувати потребу в спілкуванні іноземною (англійською) мовою для вирішення професійних завдань. Аналіз потреб фахівців та їх думок показав, що до списку необхідних для навчання майбутніх психологів комунікативних ситуацій іншомовного мовлення належать такі:

Ситуації іншомовного читання:

1. Ситуації інформаційного пошуку (бібліотечного, в Інтернеті) іншомовних джерел, де може бути знайдена потрібна для різних професійних цілей фахова інформація.
2. Ситуації власне читання (з метою отримання конкретної фахової інформації для різних професійних цілей) автентичних іншомовних друкованих або електронних фахових текстів з різноманітних теоретичних та практичних питань психології як науки та практики.

Ситуації іншомовного говоріння:

1. Ситуації представлення зарубіжним колегам різних видів фахових презентацій, доповідей, звітів (наприклад, при участі у фахових конференціях, симпозіумах за кордоном, працюючи за грантом у закордонному університеті тощо).
2. Ситуації обговорення та спільного розв'язання з зарубіжними колегами професійних кейсів та інших проблемних завдань.
3. Ситуації мозкового штурму та професійних дискусій з зарубіжними колегами з

певних питань, пов'язаних з теоретичними та практичними проблемами психології як науки та практики (наприклад, при участі у фахових конференціях, семінарах, симпозіумах за кордоном тощо).

4. Ситуації клієнтської роботи: проведення психологічних консультацій.

Ситуації іншомовного аудіювання:

1. Ситуації прослуховування іншомовних лекцій, доповідей та презентацій з певних питань теоретичного та практичного характеру, пов'язаних з проблемами психології як науки та практики (наприклад, під час наукових конференцій та симпозіумів, працюючи за грантом у закордонному університеті тощо).

2. Ситуації прослуховування психологічних сесій та консультацій (наприклад, під час роботи за кордоном за однією з програм підвищення кваліфікації).

3. Ситуації слухання дискусій з питань теоретичного та практичного характеру, пов'язаних з проблемами психології як науки та практики (наприклад, під час наукових конференцій та семінарів тощо).

4. Ситуації прослуховування всього переліченого вище на професійних Інтернет-сайтах (наприклад, використовуючи *YouTube*).

Ситуації іншомовного письма:

1. Ситуації написання есе та рефератів з певних питань теоретичного та практичного характеру, пов'язаних з проблемами психології як науки та практики (наприклад, під час роботи за кордоном за якоюсь з програм підвищення кваліфікації).

2. Ситуації написання рефератів прочитаних іншомовних професійних текстів (для себе та своїх вітчизняних колег).

3. Ситуації написання статей професійного характеру для зарубіжної публікації.

4. Ситуації, пов'язані з описом власних кейсів з клієнтської роботи психолога для обговорення із зарубіжними колегами.

5. Ситуації написання текстів, тез, конспектів, нотаток для власних звітів, доповідей та презентацій (наприклад, для участі у закордонних наукових конференціях тощо).

Всі види навчальної діяльності, які відображають ці ситуації і пов'язані з добраною тематикою курсу, можна вважати *автентичними*.

Відповідно до таких ситуацій в процесі розробки нами відповідної методики навчання були запропоновані такі основні види навчальної діяльності для навчального процесу з англійської мови для спеціальних цілей на напрямі "Психологія".

Для навчання читання:

1. Інформаційний пошук (бібліотечний – факультативно, якщо в бібліотеці університету є достатньо автентичних англійських фахових джерел за обраною тематикою; в Інтернеті – обов'язково) як основа для виконання різноманітних навчальних завдань для усного та писемного англійського мовлення.

2. Читання різноманітних автентичних друкованих та електронних (знайдених в Інтернеті) англійських текстів з різних теоретичних та практичних питань психології як науки та практики, виконання на основі прочитаного завдань проблемного характеру, орієнтованих на професійний аналіз отриманої інформації, підготовку на її базі завдань творчого характеру, таких як презентації, проектні завдання, розробка кейсів тощо.

Для навчання говоріння:

1. Підготовка та представлення студентами різних видів презентацій, доповідей, звітів, предмет яких стосується професійної діяльності (наприклад, презентація з питань причин виникнення професійного вигорання та організації роботи з клієнтами, які страждають від професійного вигорання).

2. Розв'язання кейсів та інших проблемних завдань, коли на основі початкових даних студенти повинні сформулювати певні професійні рішення (наприклад, як вести роботу і які рекомендації надавати клієнтові, у якого наявна та чи інша психологічна проблема).

3. Мозкові штурми та професійні дискусії з питань, пов'язаних з теоретичними та

практичними проблемами психології.

4. Рольові/ділові ігри, наприклад, такі, в яких відтворюються психологічні консультації – робота з клієнтами з певними психологічними проблемами.

Для навчання аудіювання:

1. Прослуховування фрагментів лекцій, презентацій, доповідей, звітів з певних питань теоретичного та практичного характеру, пов'язаних з проблемами психології як науки та практики, виконання на основі прослуханого завдань проблемного характеру, орієнтованих на професійний аналіз почутого.

2. Прослуховування фрагментів психологічних сесій, консультацій, що проводяться психологами з клієнтами, у яких наявні ті чи інші психологічні проблеми з певними наборами симптомів.

3. Прослуховування фрагментів професійних обговорень та дискусій.

4. Слухання англomовної фахової інформації різного характеру в процесі проведення Інтернет-пошуку (наприклад, на основі відео матеріалів *YouTube* на англomовних фахових сайтах).

Для навчання письма:

1. Написання есе та рефератів з певних питань теоретичного та практичного характеру, пов'язаних з проблемами психології.

2. Написання рефератів за прочитаними професійними текстами.

3. Написання статей професійного характеру, особливо в межах проектної роботи, яка виконується студентами в курсі іноземної мови професійного спрямування.

4. Написання власних кейсів, пов'язаних з клієнтською роботою психолога.

5. Написання текстів, тез, конспектів, нотаток для власних звітів, доповідей та презентацій у межах виконання різноманітних навчальних завдань, пов'язаних з підготовкою таких звітів, доповідей та презентацій (в тому числі при проведенні проектної роботи).

Виділені види навчальної діяльності та іншомовна комунікація професійного характеру, яку здійснюють студенти, виконуючи ці види діяльності, точно відповідають їх майбутнім потребам у використанні іноземної мови для професійного спілкування і досить точно моделюють ту професійну діяльність, яка може з найбільшою вірогідністю здійснюватися в процесі такого спілкування. Це і є *автентичністю навчальної діяльності* і можна зробити висновок, що саме така навчальна діяльність повинна стати провідною в немовних вишах, коли йдеться про навчання іноземної мови саме для потреб майбутньої професії.

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку є розробка номенклатури мовленнєвих/комунікативних ситуацій, на основі яких виконуються певні види навчальної діяльності, та самих цих видів автентичної навчальної діяльності для самих різних немовних спеціальностей – за зразком тієї номенклатури, яка була розроблена нами для навчання майбутніх психологів і описана в цій статті.

Використана література:

1. Носонович Е.В. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам / Е.В. Носонович // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 1. – С. 11-15.
2. Скалкин В.Л. Плюрализм мнений и проблема выработки единой концепции учебного предмета “Иностранный язык” / В.Л. Скалкин // Иностранные языки в школе. – 1989. – № 4. – С. 45-50.
3. Тарнопольский О.Б. Основы оптимизации обучения иностранному языку в неязыковом вузе: дис. на соискание уч. степени докт. пед. наук : спец. 13.00.02 : “Методика обучения иностранным языкам” / О.Б. Тарнопольский. – Одесса, 1991. – 524 с.
4. Nuttal C. Teaching reading skills in a foreign language / C. Nuttal. – Oxford : Macmillan Heinemann, 1996. – 282 p.

Тарнопольский О.Б., Дегтярева Ю.В. Аутентичность учебной деятельности студентов в процессе изучения курса иноязычного профессионального общения для нефилологов

В статье анализируется понятие аутентичности учебной деятельности студентов при обучении иностранному языку для специальных целей в неязыковых вузах. Проводится различие двух аспектов аутентичности в обучении иностранному языку: аутентичности учебных материалов и аутентичности учебной деятельности. Приводятся примеры коммуникативных ситуаций и видов учебной деятельности на занятиях по иностранному языку, которые можно считать аутентичными с точки зрения профессиональных потребностей будущих выпускников.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам для профессиональных целей, аутентичность, учебная деятельность.

Tarnopolsky O.B., Degtyarova Y.V. Authenticity of students' learning activities in courses of foreign language for professional communication at non-linguistic tertiary schools

The article analyzes the notion of authenticity of students' learning activities in teaching foreign languages for professional purposes at non-linguistic tertiary schools. The distinction is drawn between two aspects of authenticity in foreign language teaching: the authenticity of learning materials and the authenticity students' learning activities. Examples of communicative situations and students' learning activities in foreign language classes that can be considered as authentic from the point of view of future graduates' professional needs are given.

Keywords: teaching foreign languages for professional purposes, authenticity, learning activities.

**Трубіцина О. М., Федічкіна І. П.
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського (Україна)**

**НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ТВОРЧОГО ПИСЬМА
НА СТАРШИХ КУРСАХ У МОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Навчання творчого письма у вищому навчальному закладі на сучасному етапі є особливо актуальним у зв'язку зі створенням загального європейського простору вищої освіти. Автор пропонує спеціально розроблену систему вправ для навчання іншомовного творчого письма на старших курсах у мовних вищих навчальних закладах на прикладі навчання написання академічного есе-порівняння та контрастування англійською мовою.

Ключові слова: творче письмо, іншомовна комунікативна компетенція, есе-порівняння та контрастування, система вправ, мовний вищий навчальний заклад, англійська мова.

Особливістю розвитку вищої школи на сучасному етапі є інтеграція в міжнародний освітній процес. Реалізація системою вищої освіти України ідей Болонського процесу та Рекомендацій Ради Європи у вивченні і викладанні сучасних мов вимагає орієнтації підготовки студентів мовних ВНЗ на розвиток активної творчої особистості, тобто пріоритет в освіті віддається творчим видам діяльності [5, с. 4].

Тривалий час навчання творчого письма у мовних ВНЗ приділялася недостатня увага у вітчизняній методиці навчання іноземних мов, а це є однією з причин невідповідності рівня сформованості вмінь творчого писемного мовлення студентів мовних ВНЗ вимогам існуючих програм з іноземної мови для ВНЗ. Отже, актуальність проблеми, що розглядається, обумовлена недостатньою ефективністю традиційного навчання творчого писемного мовлення іноземною мовою студентів мовних ВНЗ, викликаною, перш за все, відсутністю достатньо розроблених методик систематичного та системного навчання творчого письма у мовних ВНЗ.

Питання методики викладання творчого письма були освітлені в роботах О.Б. Тарнопольського, Н.Г. Кізріної, О.О. Долгіної, Л.В. Каплич, М.М. Захаренкової,